

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Jure Rerum Ecclesiasticarum Ad Germaniae Catholicae
Principia Et Usum Pars ...**

Complectens Sectionem III. & IV.

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1762

Titulus XXIV. eD[sic!] in integrum Restitutione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68067)

versus eum, cui delegatur, quia dū-
rat circumscriptio 99.)

TITULUS XXIV.
DE IN INTEGRUM RESTI-
TUTIONE.

*Conf. lib. 1. Decretal. tit. 41. Sext.
tit. 21. Clement. tit. 11.*

§. 626.

*Ad Re-
stitutio-
nem ob-
tinen-
dam*

CUM in Acquisitione, vel Aliena-
tione Rerum, de quibus per
hanc Sectionem egimus, facile lædi
possit Ecclesia, remedium submini-
strant Leges ad reparandum dam-
num, scilicet Restitutionem in inte-
grum. Per hanc intelligitur reposi-
tio in pristinum statum. Fit hæc
nonnunquam per ipsas Leges: e. g.
si quis conspiratione adversariorum,
& testibus pecunia corruptis oppres-
sus fuit 100.): si nova instrumenta se
invenisse dicat, quibus nunc solis usurus
fit, postquam adversarius præstato
juramento absolutus fuerat 1.): si
quis

99.) Vid. L. 19. ff. de Novation.
100.) L. 33. ff. de re judic.
1.) L. 31. ff. de Jurejur.

De Restit. in integr. 949

quis ultra dimidium læsus sit 2.). Nonnunquam fit a Principe, qui solus a pœna, ad quam Judex condemnavit, potest reum liberare 3.). Hoc loco præcipue agimus de Restitutione, quam Prætores contra Jus Civile strictum, æquitatis obtentu dare solebant. Hæc quatenus a Præ-tore petitur, est redintegrandæ rei vel Causæ actio: quatenus datur, est Causæ jure stricto amissæ ob læsionem redintegratio. Intuitu negotiorum Restitutio vel est Judicialis, vel extrajudicialis: intuitu Personarum vel competit Minoribus XXV. annis, vel Majoribus.

§. 627. Ad petendam & obtinendam Restitutionem requiritur I. ut *Requiritur.* negotium ipso jure sit validum. II. *sita.* Ut probetur læsio notabilis; minima enim non curat Prætor: quæ autem in particulari casu censenda sit læsio modica,

2.) L. 2. C. de Rescind. vend.

3.) L. 9. §. 11. L. 27. pr. ff. de Pœnis. L. 2. & 4. ff. de sentent. passis & restit. L. 1. C. eod. ubi Antoninus Imperator quendam in Insulam deportatum Provinciæ suæ in integrum restituit, *Et adjecit, ut autem scias, quid sit in integrum restituere, honoribus Et ordini tuo, Et omnibus ceteris te restituo.*

dica, vel gravis, arbitrio Judicis relinquendum est. III. Ut non superfit remedium civile ordinarium: conceditur tamen Minoribus, ut eligant beneficium Prætoris, si istud sit pinguius & facilius remedio ordinario: unde possunt eligere Restitutionem ob faciliorem læsionis qualiscunque probationem præ remedio Legis 2. C. de Resc. Vend. in quo probanda est læsio ultra dimidium 4.). IV. Ut fiat Causæ cognitio.

Causæ §. 628. Causæ justæ Prætori vide-
justæ re- bantur Metus, Dolus, Ætas, Ab-
stituendi sentia, Alienatio judicii mutandi cau-
sunt I. sa, Capitis diminutio 5.). Igitur I.
Metus; Metus gravis injuste incussus, quan-
do stricto jure actus haberetur pro
va-

4.) COVARRUV. variar. lib. I. C. 3. n. II. vers. *tertio.* censet, restitutionem in integrum pinguius esse, quam ordinarium ex L. 2. C. de resc. vend. quia reus actione hujus Legis conventus, electionem habet vel ad supplendum justum pretium, vel ad restituendam rem: conventus autem ex Edicto Prætoris, præcise rem cogitur restituere. Huic rationi aliam addit GAMA Decif. 212. quia per remedium Leg. 2. fructus minori non restituuntur.

5.) Restitutio ex causa diminutionis Capitis hodie in usu non est.

De Restit. in integr. 951

valido, dat locum Restitutioni: quod
metus causa gestum erit, ratum non ha-
bebo 6.). II. Dolus malus: quando II. Do-
autem & quibus ex causa doli detur lus:
actio, vel re adhuc integra conce-
datur exceptio, satis patet ex ipsis
Prætorii Edicti verbis: *que dolo malo
facta esse dicuntur, si de his rebus alia
actio non erit, & justa causa esse videbi-
tur, iudicium dabo 7.).*

§. 629. III. Tertia & præcipua Re- III. Æ-
stitutionis Causa est lubricum *Ætatis. tas mi-*
Verba Prætoris sunt: *quod cum mino- nor,*
re, quam viginti quinque annis natu, ge-
stum esse dicetur, uti quæque res erit, ani-
madvertam 8.). Probata igitur ætate
minore, & læsione, succurrit Præ-
tor, cum constet, fragile esse ju-
ventutis consilium, multisque ex-
positum captionibus, modo negotium
ex natura sua sit rescindibile. Amplif-
simum est hoc beneficium competens
minoribus, sive eo tempore, quo læde-
bantur, nati, sive in utero; sive
patresfamilias, sive filii familias fue-
rint:

-
- 6.) L. i. ff. quod metus causa &c.
7.) L. i. §. i. ff. de dolo malo. ubi ple-
na habetur Edicti hujus interpretatio.
8.) L. i. §. i. ff. de Minorib. XXV.
annis.

rint : sive contraxerint , sive aliud negotium in iudicio aut privatim ; sive cum fisco , sive cum privato gesserint : sive pauperiores facti sint , sive aliud senserint incommodum : sive id quod habuerunt , amiserint , aut quod acquirere emolumentum potuerunt , omiserint , aut se oneri , quod non suscipere licuit , obligaverint 9.) E. G. restituuntur adversus emptionem venditionem , transactionem , rerum communium divisionem , permutationem , locationem conductionem , societatem , mutuum , omnesque contractus onerosos , donationem , aditionem hereditatis vel repudiationem ejus , solutionem factam vel acceptatam . In iudicialibus adversus lapsum termini , adversus sententiam , quando Curator per imprudentiam vel negligentiam aliquid omisit 10.) , adversus fatalia appellationis , adversus propriam confessionem , etiam adversus tres conformes sententias , prætextu erroris cum imprudentia atatis

9.) L. 44. ibid.

10.) Ex eo solo , quod quis per sententiam condemnatus sit , non competit Restitutio.

tis conjuncti, & quotiescunque in Processu aliquid neglectum fuit in grave minoris præjudicium. Nec doctrina, nec Officii dignitas obstat Minoribus, quo minus petere possint Restitutionem, etiamsi Tutoris, Curatorisve autoritate & consensu, aut interveniente Decreto Magistratus aliquid gestum sit 11.).

§. 630. Cessat hoc beneficium, si *Sub cer-* adolescens major factus 12.) rem ra-*tis ta-* tam habuerit; si pubes jurejurando, *men li-* quod gestum est, confirmavit; si *mitatio-* minor se ipsum læserit delinquendo *nibus.*

PPP

13.)

-
- 11.) Aliqua negotia minorum, ut alienatio bonorum immobilium, absque decreto Magistratus omnino nulla sunt, in quibus proin non opus est Restitutione: hæc autem locum habere potest contra alienationem validam, id est, cum decreto Magistratus factam.
- 12.) Completo anno vigesimo quinto ætatis, vel impetrata a Principe venia ætatis, quæ tamen non confert potestatem alienandi vel hypothecandi immobilia sine decreto Magistratus. L. 2. §. 1. & L. 3. C. de his qui veniæ ætat. impetr.

De Jure Rev. Eccles. Pars poster.

954 *Sectio IV. Tit. XXIV.*

13.), vel majorem se dolose dicen-
do 14.), vel omittendo persecutio-
nem pœnalem 15.); si post actum
prudenter gestum læsio fato vel vi
divina contigerit 16.); si læsus dica-
tur a parente vel patrono 17.); si
minor cum minore habuerit nego-
tium: & quidem si ex his unus agit
de lucro captando, alter de damno
vitando, prior ille non restituitur:
si par sit utriusque causa, ille potio-
ri jure gaudebit, qui possidet, vel
consumpsit 18.). Non datur Resti-
tutio, si negotium ex sua natura re-
scindi non possit, quale est Matri-
mo-

-
- 13.) *Malorum mores infirmitas animi non excusat. L. I. C. si advers. delict.*
- 14.) *Errantibus, non etiam fallentibus minoribus publica Jura subveniunt. L. 2. C. si minor se major. &c.*
- 15.) *Ideoque injuriarum judicium semel omissum repeti non potest. L. 37. pr. ff. de Minorib.*
- 16.) *Nec enim eventus damni restitutionem indulget, sed inconsulta facilitas. L. II. §. 4. ibid.*
- 17.) *Nam personarum reverentia omnem ei excludit restitutionem. L. 2. C. qui & advers. quos &c.*
- 18.) *L. II. §. 6. L. 34. pr. ff. de Minorib.*

monium, Professio Religiosa 19.), & ex communiore opinione, etiam Præscriptio longissimi temporis.

§. 631. IV. Absentia ex loco do-^{IV. Ab-}
micilii, Reipublicæ causa, ob me-^{sencia}
tum aut necessitatem, sine dolo, ^{Reipu-}
sufficenter probata & cognita, fa-^{blicæ,}
cit, ut etiam Majoribus absentibus
contra præsentem, & his contra il-
los Restitutione in integrum sub-
veniat, quando absente altero,
dum non est conveniendi copia, jus
alterius per usucapionem vel præ-
scriptionem læsum fuit: impetrata
autem restitutione, fingitur, eum
qui usucepit, non usucepisse, nisi
Procuratorem reliquisset, a quo rem
salvam habere possit.

§. 632. Subjicit Prætor clausulam: *Vel alia*
Item si qua alia mihi justa causa esse vi- justa
debitur, in integrum restituam, quoad causa.
ejus per leges, plebiscita, Senatuscon-
PPP 2 sul-

19.) Potest tamen dari Restitutio contra
lapsum quinquennii, quod a Tridenti-
no conceditur ad reclamandum, modo
probetur justa causa, vel impedimen-
tum, quo minus fuerit actum intra
quinquennium.

956 *Sectio IV. Tit. XXIV.*

sulta, edita, Decreta Principum licebit
 20.) Passim *Causarum Patroni* ex
 hac clausula petunt *Restitutionem*,
 quandocunque causa æquitatis eam
 mereri sibi videtur. Prætoris autem
 verba videntur solummodo intelli-
 genda esse de *justa causa* absentia,
 qualem prætexere possunt *studiorum*
causa absentes; *testimonii, cognitionis,*
vel appellationis gratia evocati aut
 peregrinati, *legatione pro civitate fun-*
cti 21.).

V. a. §. 633. *V. Alienatio Judicii mu-*
lienatio tandi causa. Nam *omnibus modis*
Judicii Proconsul (idem de Prætoris Urbis)
mutandi id agit, ne *cujus deterior causa fiat ex*
causa. alieno facto: prospexit igitur, ut si
 quis alienando rem, alium nobis adver-
 sarium suo loco substituerit, idque data
 opera in fraudem nostram fecerit, tanti
 nobis in factum actione teneatur, quanti
 nostra intersit, alium adversarium nos
 non

20.) L. 1. §. 1. ff. ex quib. caus. major.
 21.) L. 26. §. 9. & L. 28. princ. ibid.
 istis exemplis Ulpianus explicat clau-
 sulam Prætoris, & tandem concludit:
generaliter quotiescunque quis ex necessi-
tate, non ex voluntate absuit: dici oportet,
ei subveniendum.

non habuisse 22.). In Edictum igitur incidit, qui eo consilio alienavit, ut causam nostram redderet duriores: non autem, qui in solum dedit; rem vitiosam redhibuit; ob verecundiam & odium litis 23.), vel valetudinem, senectutem, vel occupationes in alium transtulit; nec qui jus nostrum alienando non reddidit deterius.

§. 634. Restitutio hæc datur a *A quo* Magistratu Ordinario, vel Delega-*detur* to cum Jurisdictione 24.); non ab *Restitu-* Arbitro, vel Judice Pedaneo, vel *tio?* mero Executore. Debet autem esse Judex competens respectu illius, contra quem petitur, vel in loco domicilii, vel in loco rei sitæ, vel ubi hæret causa principalis. Magi-

P P P 3 stra-

22.) L. 1. ff. de alienat. judic. mut. caus.

23.) Verecunda cogitatio ejus, qui lites execratur, non est vituperanda. L. 4.

§. 1. ibid.

24.) Qui vel certæ administrationi, cui *Et* Jurisdictio adheret, prepositi sunt, vel ab his fuerint dati, *Et* multo magis, si a nostra Majestate delegata eis sit causarum audientia. L. ult. C. ubi & apud quem. &c.

958 *Sectio IV. Tit. XXIV.*

stratus autem restituere potest contra suam, vel decessorum, inferiorumque Magistratum, non adversus Superiorum sententiam 25.). Clericus a Laico in bonis patrimonialibus læsus, restitutionem petit a Judice lædentis Laici: læsus in Beneficialibus, aut Ecclesiasticis a Laico, dicitur convenire eum posse etiam coram Ecclesiastico 26.). Petitur autem Restitutio vel per modum Exceptionis, vel per modum actionis adversus lædentes, & adversus malæ fidei possessores, ad rem, rescisso negotio, in pristinum statum reducendam. Id autem peti solet uno eodemque judicio, & una eademque sententia a Prætoribus indulgetur, ut non opus sit pervulgata

25.) In Bavaria non datur Restitutio contra Sententiam nisi ex novis repertis, vel emergentibus, quæ negotium principale in facto notabiliter alterant. Unde cum nulla arguatur negligentia Judicis, petitur Restitutio apud Judicem primæ instantiæ contra sententiam Judicis Superioris.

26.) Id desumunt ex C. II. de reb. Ecclæs. alien.

gata illa divisione Judicii in *Rescindens* & *Rescissorium*, sed cum Restitutione simul agatur de negotio principali.

§. 635. Petenda olim erat Restitutio intra annum utilem a tempore remoti impedimenti, quo tempore durabant Actiones Prætoræ rescissoriæ. Justinianus vero eum annum utilem, cujus difficilis erat computatio, in quadriennium continuum mutavit, excepta actione doli & ex causa metus: illa enim biennio, hæc anno continuo exspirat. Minori computatur hoc quadriennium a tempore, quo Minor esse desinit, scilicet ab anno vigesimo quinto completo 27.): iis, qui veniam ætatis impetrarunt, computatur a die obtentæ & intimatæ veniæ contra læsionem tempore mi-

PPP 4 no-

27.) In Bavaria ab anno vigesimo primo completo. Et quidem si petatur Restitutio contra sententiam, petenda ea est intra quatuor menses a tempore adeptæ majorennitatis, vel si sit Major, a tempore repertorum novorum.

norennitatis factam: Majori autem, quando Restitutio competit, numeratur tempus a die factæ læsionis, & remoti impedimenti, vel quo cessat absentia. Quamvis enim quadriennium in decursu sit continuum; utile tamen est in suo initio, ita ut non incipiat currere, si major vel minor factus major, dolo, vi, vel alio justo impedimento ab agendo impediatur. Restitutio contra lapsum fatalium, vel termini præjudicialis datur ad illud tempus, quantum supererat re adhuc integra, & quidem a Judice, qui præfixit terminum. Quæ pars gravatam se sentit ob concessam vel negatam Restitutionem, potest appellare.

Effectus Restitutionis. §. 636. Effectus Restitutionis est, ut omnia reducantur ad statum priorem. Unde ea petita, nihil est innovandum: ea autem impetrata, omnia in priorem statum redeunt, ut sic læsio plane aboleatur. Alter tamen, contra quem datur, non debet habere damnum. E. G. qui restituitur contra venditionem ædium suarum, debet reddere pretium; Minor autem deberet solum red-

De Restit. in integr. 961

reddere, in quantum factus est di-
tior 28.). Conceditur Restitutio de
jure communi etiam hæredibus mi-
noris 29.): non autem majoribus

PPP § litis

28.) Bene monet MOLINA de J. & J. tr.
2. disp. 575. n. 1. Non ita severe esse
agendum hac in parte cum emptore,
sicut cum eo, qui mutuum dedit minori,
eaque de causa mutuanti indistincte so-
lum esse reddendum, quod de mutuo
superfuerit, aut in quo minor factus
fuerit locupletior: emptori vero inte-
grum suum pretium esse reddendum,
nisi illud eo tempore minori solverit, ut
credendum fuerit, dissipaturum, per-
diturumve illud. An autem concessa
Restitutione, debeant cum re simul re-
stitui fructus, longior est disputatio,
quam ut hoc loco decidatur. Vid. MO-
LINA loc. cit. SFORTIA ODDUS p. 2.
q. 99. art. 14. FACHINEUS Controv.
lib. 1. c. 38. GALESIVS Tract. de Re-
stitut. C. 10. n. 36. seqq. P. SCHMALZ-
GRUEBER ad hunc tit. n. 49. seqq.

29.) Si hæres sit major, habet quadrienni-
um ab adita hæreditate: si hæres sit
minor, restituitur ex propria persona,
ita ut computetur illi tempus juxta
propriam ætatem. L. 19. §. ult. & L.
20. ff. de Minorib. &c. Vid. BRUNNE-

MAN

litis confortibus, nisi res sit individua, ne quidem fidejussoribus & mandatoribus, nisi dolo læsus sit minor, vel illi debitorem Minorem esse ignoraverint.

Minoribus æquiparantur Ecclesiæ &c.

§. 637. Minoribus in hac Restitutionis causa æquiparantur Ecclesiæ, Republicæ, Civitates, Loca pia, iisque quadriennium a tempore gesti negotii, vel factæ læsionis currit 30.). Clericis Majoribus idem non competit ratione bonorum patrimonialium, cum nullibi hoc expresse concessum reperiatur 31.). Ecclesiæ longius tempus indul-

MAN ad has Leges. item DONELLUS lib. 21. Cap. ult. & ibi HILLIGERUS Lit. e. seq.

30.) C. 1. & 2. de Restit. in 6. In Bavaria etiam Ecclesiis conceduntur solummodo quatuor menses ad petendam Restitutionem contra sententiam, aut alios actus Judiciales.

31.) Bonis Clericorum concessum censetur privilegium Immunitatis, quia istud concessum est personis Clericorum: beneficium autem Restitutionis nullibi conceditur personis Clericorum; proin neque

dulgetur, si caret Prælato vel vere vel moraliter 32.): si rationabilis causa subsit, quæ superiorem movere debeat ad idem beneficium concedendum, si aliquid rationabile appareat, quod istud suaserit agendum 33.).

§. 638.

neque illorum bonis concessum existimatur, nisi quatenus etiam competit Laicis. COVARRUV. lib. I. variar. c. 4. n. 3.

32.) C. 4. de Præscript. nisi forte interim pastoralis sedes caruisset pastore. Ex C. II. de reb. Eccl. alien. colligunt aliqui, longius etiam tempus concedi Ecclesiæ, si læsio fuerit enormissima. Sed COVARRUV. loc. cit. C. 3. post longam disputationem tandem concludit, decisionem dicti Capituli non provenisse ex causa restitutionis in integrum propriæ & ordinariæ, sed impropriæ & extraordinariæ, quæ potius habebat speciem gratiæ; & ideo censet, ibi non imperatam fuisse restitutionem fructuum simul cum villa, qui occasione ordinariæ in integrum Restitutionis refarciri debuissent juxta suam opinionem.

33.) C. 1. & 2. de in integr. Restit. in 6.

Ignorantia facti non est causa restituendi:

§. 638. His generalibus principiis præmissis, quasdam singulares quæstiones paucis attingimus. Cum ex rationabili causa Restitutionem etiam Majoribus concedi posse supponamus, movetur dubium, an ignorantia invincibilis sit justa causa restituendi etiam contra Præscriptionem longissimi temporis. Ignorantiam *juris* posse subvenire personis imperitis, uti rusticis, in quibusdam negotiis tenet MOLINA 34.) cujus opinio facile transmitti potest: ignorantiam *facti* esse causam restituendi Majores contra Præscriptionem longissimi temporis, affirmant plurimi 35.). Sed magis placet sententia negans Restitutionem, cum Præscriptio quadragenaria ordinata sit ad sopiendas lites, omnem prorsus actionem, molestiam & inquietudinem excludendam, ut præscribens

34.) De J. & J. tr. 2. disp. 574. n. 5.

35.) DOMINIC. GALESIVS de Rest. in integr. cap. 8. n. 199. seqq. SFORTIA ODDUS in simili tract. quæst. 90. per tot. & alii apud hos citati.

bens plenissima munitione sit securus, quod ipsum extenditur ad Præscriptionem triennem Mobilium & decennem Immobilium cum titulo 36.): hæc Legum intentio vix ul- lum haberet effectum, si concederetur Restitutio contra præscriptionem ex titulo ignorantia, quæ semper præsumitur in eo, contra quem præscribitur; cum nemo censeatur jactare res suas, easque scienter in manibus alienis relinquere. Lites etiam essent perpetuæ, si post 60. centum, aut plures annos veniret quis in notitiam rei suæ ab alio possessæ, liceretque petere Restitutionem allegata ignorantia.

§. 639. Extenditur hæc assertio etiam ad Ecclesias, aliasque causas, *Etiam circa* quæ gaudent privilegio Minorum. *Minores & Causas pias.* Nam circa hanc materiam Ecclesia comparatur Minori, qui pervenit ad Majorennitatem: sicut igitur completis annis Minorennitatis datur adhuc quadriennium ad petendam in integrum Restitutionem; sic etiam

36.) L. un. C. de usucap. transform,

tiam Ecclesiæ conceditur idem tempus post læsionem, & remotum impedimentum, quo arcebatur ab actione: tale autem impedimentum non censetur esse ignorantia læsionis, cum Sacri Canones passim admittant præscriptionem contra Ecclesias, nec unquam attendunt ad ignorantiam, quæ tamen plerumque potest præsumi 37.): Leges Civiles autem tribuunt Præscriptioni robur suum, *nulla scientia vel ignorantia exspectanda, ne altera dubitationis inextricabilis oriatur occasio* 38.). Si quis igitur in favorem ignorantium usurpare vellet clausulam Prætoris, *si qua alia mihi justa causa esse videbitur* &c. attendat simul ad ultima Edicti verba: *quoad ejus per Leges -- Decreta Principum licebit*: Restitutio autem ex capite ignorantia, videtur aperte non licere per Leges & Decreta Principum, quæ Præscriptioni pro obtinenda

37.) C. 2. XVI. q. 4. C. 4. 6. 8. 9. de Præscript.
 38.) L. ult. C. de Præscript. longi temp.

nenda tranquillitate publica summam vim tribuunt saltem pro foro externo. Unde neque Minores, quorum ætas secura est a præscriptione ordinaria, restituantur contra præscriptionem longissimi temporis: quoad hanc enim comparantur Majoribus 39.): quoad Restitutionem autem Ecclesiæ comparantur Minoribus 40.).

§. 640. Controvertitur, an in Causis spiritualibus Minori concedatur Restitutio ex causa ætatis, quia vulgatum apud plurimos est principium, quod Minores XXV. annis habeant pro Majoribus in Causis spiritualibus 41.). Nominatim dubitatur, an tempore minoris ætatis resignantes Beneficium Ecclesiasticum, possint restitui in integrum? supponendum est,

An minor restituantur in Causis spiritualibus?

-
- 39.) L. 3. C. de Præscript. 30. vel 40. annor. *Cum ad eos annos pervenerint, qui ad sollicitudinem pertinent Curatoris, necessario eis similiter ut aliis annorum 30. intervalla servanda sunt.*
40.) C. 1. de in integr. restit.
41.) Arg. C. ult. de Judiciis in 6.

968 *Sectio IV. Tit. XXIV.*

est, quod ejusmodi resignans sit notabiliter læsus: nisi enim probetur læsio, non conceditur Restitutio Si igitur minor in ipsa renuntiatione est læsus, Beneficium autem nondum est alteri collatum, videtur omnino concedenda esse Restitutio 42.). Probant id a paritate Feudi, a minore refutati & ad dominum devoluti, circa quod, uti & circa resignatum officium putant dari restitutionem. Efficacius assertio probatur ex eo, quod talis Restitutio nullibi reperiatur negata: nam Minor censetur esse Major
in

42.) BOERIUS Decis. 356. n. 4. CALDAS Pereyra ad Leg. si Curatorem. C. de in integr. rest. min. verb. læsis. m. fol. 385. seq. JOANNES MAURICIUS de Rest. in integr. cap. 326. Minores non adeo facile restitui, quando agitur de lucro captando, videre licet apud TIRACQUELLUM de Retract. gentil. §. 35: gloss. 2. n. 7. seqq. nihilominus dari restitutionem in materia Retractus, constat ex C. 8. de Rest. in integr. ubi æque agitur de lucro captando, ac in restitutione contra renuntiationem Beneficii.

in Causis spiritualibus ad hoc, ut agere possit in iudicio per se, & per Procuratorem: non autem quoad alia, nec quoad hoc, ut non possit contra læsionem restitui; cum favor ipsi collatus, non debeat esse ipsi noxius 43.). Ulterius progrediuntur Scriptores, & Clericum Minorem per renuntiationem læsum, restituendum censent, quando res non amplius est integra; sed Beneficium jam est collatum alteri, quia casus iste non est exceptus a communi regula, quæ generaliter concedit Minoribus læsis Restitutionem. Exemplum sumitur a Minore, qui post repudiatam hæredita-

Qq q

redita-

43.) Putat tamen PARISIVS de Resign. Benef. lib 3. quæst. 7. n. 25. non sufficere, ut Minor sit læsus ex negligentia sua & fragilitate ætatis: sed requiri, ut sit læsus dolo adversarii. Id etiam cavendum, ne per talem restitutionem lædatur potius Ecclesia, si resignatio pro bono Ecclesiæ fuit admilla. legi meretur GALESII Commentar. ad C. 12. de renunt. ad finem Tract. de Restit. in integr.

reditatem restituitur, etiam si res hæreditariæ jam sint alienatæ a substitutis, vel gradu proximis, a quibus adita fuerat hæreditas 44.)

An contra Sponsalia de futuro? §. 641. Controvertitur etiam, an Minor XXV. annis Restitutionem petere possit contra Sponsalia de futuro a se contracta? Quod Restitutio locum non habeat contra Matrimonium, aut Professionem religiosam, aliunde certum est, cum isti actus ex natura sua sint irrefcindibiles, si valide fuerunt peracti. Sponsalia de futuro tantam firmitatem non habent: in illis autem contrahendis occurrit imbecillitas iudicii, lubricum ætatis minoris, & læsio sæpissime major, quam in aliis negotiis: non igitur apparet, quare Minori deneganda sit Restitutio, cum Sponsalia ipsa diversam ab aliis negotiis naturam non habeant 45.)

§. 642.

44.) L. ult. C. de repud. hæred. PARISIUS loc. cit. n. 44. seqq. COVARRUV. lib. I. variar. c. 5. n. 3. seqq.

45.) Hæc & plura per modum Appendicis adjunxi Dissertationi de Sponsalibus Academicorum absque consensu parentum contractis.

De Restit. in integr. 971

§. 642. De Restitutione in inte-*Scripto-*
gram fufe scribunt. DOMINICUS GA-*res.*
LESIIUS integro tractatu, DONELLUS
Eucleatus cum Notis HILLIGERI lib.
21. cap. 4. seqq. SFORTIA ODDUS,
FRANC. DE CALDAS PEREYRA, JOAN.
MAURICIUS, & alii comprehensi qua-
tuor Tomis de in integrum Resti-
tutionibus.

§. 643. Hæc de *Jure Rerum Eccle- Con-*
fiasticarum pro instituto hujus libelli *clusio.*
dicta sufficiunt, qui ob amplitudi-
nem materiae in nimiam molem ex-
cresceret, nisi calamum identidem re-
frænaret monitum illud in *Præcognitis*
Juris Canonici §. 5. datum, nempe
primo studii Juridici anno, ad cujus
usum hi libelli scribuntur, omnes
quidem Juris Canonici materias, sed
compendiosa tractatione percurren-
das, & quasi digito tantum mon-
strandos esse spatiosos campos uti-
lissimarum simul & jucundissimarum
quæstionum, ad quos deinceps, post
Intellectum primorum Elementorum
cognitione probe imbutum, exspa-
tari licebit. Strictiore etiam calamo,
Q q q 2 ple-

972 *Sectio IV. Tit. XXIV.*

plerumque sine Legum allegatione aut probatione, ea attigimus, quæ in Juris Civilis Institutionibus tractantur, cum in eo loco scribamus, ubi explanari quidem oportet materias in V. Libris Decretalium contentas: Quæstiones tamen Juri Civili propriæ ab aliis exactius traduntur. Tyronum experientiæ relinquitur; an scopum intentionis nostræ attigerimus.

O. A. M. D. G.

